

Türkiye’ de Sosyotelizm Araştırmaları: Sistematiik Bir Derleme*Phubbing Studies in Turkey: A Systematic Review*Nimet Nilgün YILDIRIM¹ , Hatice İrem ÖZTEKE KOZAN²

Gönderim: 13/01/2024

Düzeltilme: 11/03/2024

Kabul: 28/01/2024

ÖZET

Bu araştırmada, Türkiye’ de “sosyotelizm” konusunda yapılmış çalışmalarını sistematiik bir şekilde incelemek ve derlemek amaçlanmıştır. Bu sebeple sosyotelizm konusunda ülkemizde yapılmış lisansüstü tezler ve araştırma makaleleri kapsamlı ve yapılandırılmış bir şekilde taranmış, çeşitli hariç tutma ve dâhil etme kriterleri göz önünde bulundurularak; çalışma grubuna dâhil edilen araştırmaların bulguları paylaşılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu belirlemek amacıyla YÖKTEZ ve ULAKBİM veri tabanları Ekim 2023-Kasım 2023 tarihleri arasında taranmış ve 2016-2023 yılları arasında yapılmış 18 lisansüstü tez ve 40 araştırma makalesine ulaşılmıştır. Hariç tutma ve dâhil etme kriterleri ile; 17 lisansüstü tez ve 11 makale ile bu çalışmanın araştırma grubu belirlenmiştir. Çalışma grubunu oluşturan makale ve lisansüstü tezlerin incelenmesinde araştırmacılar tarafından oluşturulan “araştırma Değerlendirme Formu” kullanılmış ve PRİSMA Kontrol maddelerinden de yararlanılarak çalışmalar, yayınlanma yıllarına, lisansüstü tezlerin türlerine, yayınladıkları enstitülere, çalışma gruplarına, grup büyüklüklerine, veri toplama araçlarına ve araştırılan değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırma sonuçları alanyazın ışığında tartışılarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyotelizm, sistematiik derleme, sosyotelist olma, sosyotelizme maruz kalma.

ABSTRACT

The purpose of this study is to methodically review and combine the literature on "phubbing" in Turkey. To address this, research articles and postgraduate theses on "phubbing" in Turkey were extensively and methodically scanned, considering a range of inclusion and exclusion criteria. The results of the studies that were a part of the working group were disseminated. After searching the YÖKTEZ and ULAKBİM databases between October 2023 and November 2023 to identify the research's study group, 18 postgraduate theses and 40 research articles published between 2016 and 2023 were found. The research group for this study was established using the exclusion and inclusion criteria, and it included 11 papers and 17 postgraduate theses. Using PRISMA Control items, the studies were examined according to their publication years, types of postgraduate theses, institutes where they were published, study groups and group sizes, data collection tools, and researched variables. The theses and articles that made up the study group were examined using the "Research Evaluation Form" that the researchers created. Recommendations were made and the research results were examined in light of the data found in the literature.

Keywords: Phubbing, systematic review, being a sociotelist, exposure to sociotelism.

Önerilen atf: Yıldırım, N.N., & Özteke Kozan, H.İ. (2024). Türkiye’ de sosyotelizm araştırmaları: Sistematiik bir derleme. *Uluslararası Psiko-Sosyal Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(6), 23-42.

¹Uzm. Psikolojik Danışman, MEB, pdrdrnimetnilgun@gmail.com

²Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, iremozteke@gmail.com

GİRİŞ

Günümüzde hem bilim dünyasını hem de gündelik hayatı hızla değiştiren ve kolaylaştıran teknoloji, iletişim alanında da hayatımıza yeni yöntemler ve davranışlar getirmiştir. Teknolojinin bu hızlı gelişimi ile hemen hemen herkesin kendisine ait bir akıllı telefonu olmasının yanında; kullanıcıya sağladığı kolaylaştırıcı alternatiflerden dolayı da her şeyi (fotoğraf çekme ve paylaşma, film izleme, yeni haberleri takip etme, alışveriş yapma ve bankacılık işlemlerini gerçekleştirme vb.) (Akbağ ve Sayiner, 2021) akıllı telefonlarla yapma eğilimi de artış göstermektedir. Bir yanı sıra kişilerin daha hızlı iletişim kurabilmesine olanak sağlayan teknolojik gelişmeler diğer yandan kişiler arası ilişkilere fark edilmeyen duvarlar örebilmektedir. Bunların temelinde ise teknolojiyle hayatlarımıza giren araçların aşırı kullanımının insan hayatında yol açtığı davranışsal bağımlılık, günlük hayatın işlevselliğinde azalma, uykusuzluk, bazı bedensel ağrılar vb. sorunlar yatmaktadır (Karadağ vd. 2015). Bu sorunlara bir tanesini daha eklemek mümkündür. Sosyotelizm olarak adlandırılan (Büyükgebiz Koca; 2019), telefon (phone) ile yok saymak-görmezden gelmek (snubbing) sözcüklerinin bir araya gelip kısaltılmasından oluşan olan “phubbing”, bir kişinin başka bir kişiyle bir arada olduğu bir ortamda, yüz yüze iletişim yerine cep telefonuna daha fazla ilgi göstermesidir. Türkçede sosyotelizm olarak ifade edilen bu davranış, (Karadağ ve diğerleri 2016) tarafından “kişinin başka kişilerle iletişim halindeyken dikkatini akıllı telefona yönelterek onlarla iletişim kurmaması olarak” tanımlanmıştır. Bir sosyal ortamda “sosyotelist olma” karşısındaki kişiye yönelik sosyotelizmi başlatan bireyi ifade ederken, ilgi gösterilmeyen, dikkat verilmeyen kişi “sosyotelizme maruz kalan birey” olarak tanımlanmaktadır (Chotpitayasunondh ve Douglas, 2016).

Sosyotelizm, ortamda sosyotelist olan kişiye göre farklı isimlendirilebilmektedir. Sosyotelizm (phubbing) davranışı, eşler ve sevgililer bir aradayken gerçekleştiğinde buna "partner sosyotelizmi" denilmektedir. Romantik ilişkiler yönüyle bakıldığında, akıllı telefonlar partnerler uzak mesafe ilişki bile yürütse, imkanlar dahilinde istenilen zamanda görüşme fırsatı sağlayarak, yakınlıklarına ve iletişimlerine katkı sağlarken, bir taraftan da sosyotelizm sebebiyle yan yanayken bile iletişimlerini olumsuz etkileyebilmektedir.(Sayiner ve Akbağ, 2023). Evli veya flört döneminde olan partnerlere gerçekleştirilen bir araştırmada teknolojinin yoğun kullanımı sebebiyle partnerle/eşle/sevgiliyle ilgilenmemenin çift ilişkilerinde arasında oldukça sık görülen bir davranış olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çizmecı, 2017). Türkiye’de Topal ve arkadaşlarının (2021) gerçekleştirdiği bir araştırmanın sonuçları da kaçınan bağlanma stiline sahip kişilerin, ilişki kalitesi ve partner sosyotelizmi arasında negatif yönlü bir ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır. Roberts ve David (2016)’in araştırmasında partner sosyotelizminin depresyonla ilişkili olduğu, ilişki doyumu ve yaşam doyumu yoluyla dolaylı olarak depresyonu tetiklediği görülmüştür. Sosyotelizmin romantik ilişkilerde yaşanan partnerler arası kıskançlığı da tetiklediği düşünülmektedir. Özellikle kaygılı bağlanma stiline sahip bireylerin sosyotelizm davranışı arttıkça romantik ilişkide kıskançlık artmakta bu durum da ilişki doyumunun düşmesine sebep olmaktadır (Roberts ve David, 2016). Dolayısıyla sosyotelizm, ilişki kalitesine zarar veren ve partnerler arasındaki bağlılığı olumsuz etkileyen bir yapı olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Sosyotelizmin en fazla ilgi çeken ilişki şekillerinden birisi çocuk ile ebeveyn arasındaki ilişkidir. Çocuğa asıl bakım veren ebeveynin, ya da her iki ebeveynin yoğun telefon kullanımı sonucu çocuğu ihmal etmesi ya da ebeveyn-çocuk iletişimde olumsuzluklar yaşanması “ebeveyn sosyotelizmi” olarak isimlendirilmektedir (Xie vd., 2019). Anne sosyotelizmi ebeveyn sosyotelizminin en önemli formu olarak kabul edilmektedir. Lv ve diğerlerinin (2022) araştırmasında çocukları 4 yaşın altında olan 988 annenin sosyotelizm davranışı incelenmiş ve anne sosyotelizminin çocukların duygusal ve davranışsal sorunlarıyla anlamlı ve pozitif yönde ilişkili olduğu, anne-çocuk bağlanmasının, anne sosyotelizmi ile çocukların duygusal ve davranışsal sorunları arasındaki ilişkiye aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Ergenlerle yapılan başka bir çalışmada anne sosyotelizmine mazur kalmış ergenlerin anne kabulünü daha düşük düzeyde algıladıkları ve yalnızlık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Wang vd., 2022).

Teknolojinin, özellikle de akıllı telefonların yoğun olarak kullanıldığı ortamlardan biri de iş yaşamıdır. Özellikle son dönemlerde e-ticaretin de yaygınlaşmasıyla, ürün alışverişinde ve tanıtımında da iş yerleri sosyal medya ve teknolojiyi sıklıkla kullanmaktadır. Sosyotelizmin iş yaşamındaki karşılığı anlamında İngilizce “Boss Phubbing” (Khan vd., 2023) şeklinde ifade edilen “yönetici sosyotelizmi” terimi kullanılmaktadır. Yönetici sosyotelizmi konusunda çok fazla araştırmaya rastlanmamakla birlikte yapılan bir çalışmada, yönetici sosyotelizminin iş yaşamındaki çalışan bağlılığı için gerekli psikolojik şartları zayıflattığı, yöneticiye duyulan güven ve yönetici ile özdeşleşme duyarlılığını azalttığı sonucuna ulaşılmıştır (Khan vd., 2023).

Sosyotelizmin en önemli etkilerinden birisi de sosyotelizme maruz kalan kişinin sosyal dışlanma ile karşı karşıya kalmasıdır. Böylece kişi sosyal dışlanmışlık hissetmekte ve daha da yalnızlaşmaktadır. Williams (2007) dışlanmanın sosyal acıya neden olduğunu, temel insani ihtiyaçları tehdit ettiğini ve olumsuz bir ruh hali oluşturduğunu belirtmiştir. Sosyotelizmin akıllı telefonların her an yanımızda olması sebebiyle yoğun olarak yaşandığını düşündüğümüzde; sosyotelist olmayan kişiyi de olumsuz yönde etkilediğini, negatif duygular yaşattığını söylemek mümkündür. Aynı zamanda sosyal dışlanmaya mazur kalan kişi de, kendisinin bir yere ait olma duygusunu yeniden kazanma umuduyla sosyal medyaya bağlanmaktadır (Capilla Garrido vd., 2021).

Yurt içinde ve yurt dışında son yıllarda sosyotelizm ile ilgili oldukça fazla araştırma yapıldığı görülmektedir. Ülkemizde sosyotelizmin ilişkili olabileceği sosyal dışlanma (Özdemir, 2021) , akıllı telefon bağımlılığı (Büyükgebiz Koca, 2019; Çizmeci, 2017) gelişmeleri kaçırma korkusu (Sepetçi vd., 2021), yalnızlık (Tecdilioğlu, 2021), sosyal medya (Karaş, 2019; Mert, 2023) gibi konular araştırılmakla birlikte bazı araştırmacıların sosyotelizmin olası etkileri, sosyotelizm formları, ebeveyn sosyotelizminin ergenler üzerindeki etkilerini açıklayan derleme çalışmaları olduğu görülmektedir (Büyükgebiz Koca, 2019; Çaka, 2021; Karadağ vd., 2016a; Sayiner ve Akbağ, 2023). Yurtdışında ise sosyotelizmi etkileyen faktörler (Chen vd., 2022; Duan vd., 2020; Knausenberger vd., 2022; Maftai ve Măirean, 2023; Seyed Hashemi vd., 2020; Xie vd., 2022; Zhan vd., 2022; Zhang vd., 2023) ile ilgili yapılan çalışma sayıları oldukça fazla olmakla birlikte, sistematik derleme (Capilla Garrido vd., 2021b; Chotpitayasunondh ve Douglas, 2016; Knausenberger vd., 2022; Soriano González ve

Bellacetin Pedraza, 2022) ve meta analiz çalışmalarına (Arenz ve Schnauber-Stockmann, 2023; Nuñez ve Radtke, 2023) da rastlamak mümkündür.

Alanyazında yer alan araştırmalara dayanarak sosyotelizmle ilgili bilgi birikiminin sentezlendiği bu derleme çalışmasının, özellikle Türkiye’de henüz yeni araştırılmaya başlanan bu kavramı, yapılan tüm çalışmaları bir arada görerek, araştırma konularını, araştırma gruplarını ve sonuçlarını daha iyi anlamak adına önemli olduğu düşünülmektedir. Sistematik derlemeler, önceden yapılmış çalışmaların sonuçlarını harmanladığı gibi (Karaçam, 2013) üzerinde yeniden çalışılması gereken, daha önce çalışılmamış veya bir yönüyle eksik kalan konuları ve alan yazındaki boşlukları gösteren değerli kaynaklardır (İlgün Dibek ve Toptaş, 2023). Bu nedenle araştırmacılara da alan yazını bütüncül bir bakış açısıyla inceleme ve değerlendirme imkânı sağladığı için sistematik derlemeler önemlidir. Araştırmacılar bu çalışma ile sosyotelizm ile ilgili ülkemizde yapılmış çalışmalara bütüncül bir açıyla bakıp eksik kısımları görebilecek, çalışılması gereken grupları ve alanları kolayca fark edebilecektir. Bu sebeple çalışma ile aşağıdaki alt problemlere cevaplar aranmıştır.

1. Sosyotelizm ile ilgili araştırmalar yıllara göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
2. Sosyotelizm ile ilgili hazırlanmış tezler, türlerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
3. Sosyotelizm ile ilgili hazırlanmış tezler, yayınladıkları enstitülere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
4. Yapılan araştırmalar, araştırmalarda kullanılan ölçme araçlarına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
5. Yapılan araştırmalarda kullanılan örneklem grupları nelerdir ve büyüklüklerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
6. Yapılan araştırmalarda kullanılan değişkenler nelerdir ve nasıl bir dağılım göstermektedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada “sosyotelizm” konusunda Türkiye’de yayınlanmış araştırma makaleleri ve lisansüstü tezler taranmış ve sonuçları incelenmiştir. Bu sebeple bu araştırma bir sistematik derleme çalışmasıdır. Sistematik derleme, belirli bir konuya ilişkin detaylı bir tarama yapılmasının ardından; bu çalışmaların çeşitli dahil edilme ve hariç tutulma kriterleri göz önünde bulundurularak toplanması, yapılandırılmış şekilde taranması ve elde edilen bulguların sentezlenmesiyle gerçekleştirilen çalışmalardır (Karaçam, 2013). Kurallarına uygun olarak yapılan bir sistematik derleme çalışması; araştırma sorularına cevap bulmada kapsamlı bir bakış açısı sunması ve daha önceki çalışmalarda bulunan kanıtları sentezlemesi açısından önemli bir kaynak rolü oynamaktadır (Yılmaz, 2021). Alanyazında yer alan araştırmalara dayanarak sosyotelizmle ilgili bu derleme çalışmasının, araştırma konularını, araştırma gruplarını ve sonuçlarını daha iyi anlamamız için önemli olduğu düşünülmektedir. Ancak, bu araştırmanın sunduğu veriler; kaynakçada belirtilen ve bu araştırmada kullanılan çalışmalar ile sınırlıdır.

Bu sistematik derleme çalışmasında; YÖKTEZ ve ULAKBİM veri tabanlarında bulunan çalışmalar araştırmacılarla beraber belirlenen dahil edilme-hariç tutulma kriterleri göz önünde bulundurularak (Tablo 1’de verilmiştir.) taranmış, doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Doküman analizi; araştırılması hedeflenen kavram veya kavramlarla ilgili daha önce edinilmiş bilgileri içeren yazılı kaynakların incelenmesidir (Sak vd., 2021). Araştırma kapsamına alınma kriterlerini karşılamayan çalışmalar araştırmadan hariç tutulmuş ve kriterleri karşılayan çalışmalar incelenmiştir.

Çalışma Grubu

2016-2023 yılları arasında YÖKTEZ ve ULAKBİM veri tabanlarında “Sosyotelizm” konusunda gerçekleştirilen 17 lisansüstü tez ve 11 araştırma makalesi bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada çalışmaların sistemli bir şekilde incelenebilmesi amacıyla araştırmacı tarafından ilgili alanda çalışan iki uzmanın görüşünden yararlanılarak oluşturulan “Araştırma Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. Oluşturulan form ile çalışmanın belirli bir düzen ve sıralamaya göre incelenmesi ve araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğinin artırılması amaçlanmıştır. Araştırma değerlendirme formunda; araştırmanın yazarı, yayınlanma yılı, araştırma modeli, araştırmanın çalışma grubu, (varsa) araştırmada kullanılan ölçek, araştırmada incelenen değişkenler, araştırmanın türü ve araştırma sonucunda ulaşılan temel bulgular olmak üzere 8 kategori yer almış ve bu şekliyle incelenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

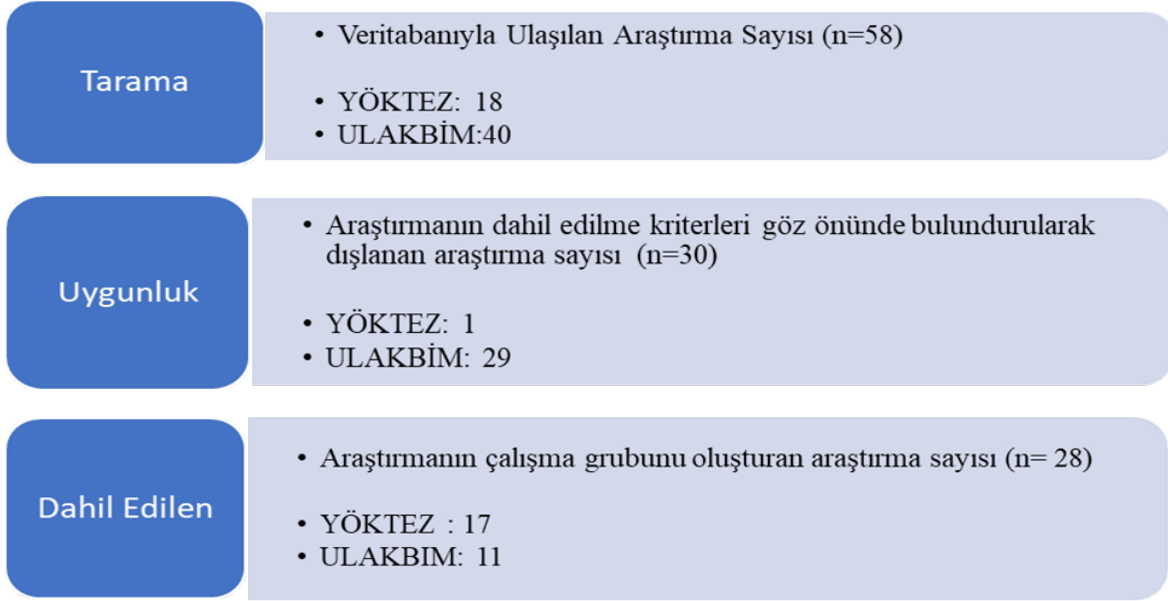
Bu araştırmanın çalışma grubunun belirlenirken 2016-2023 tarihleri arasında YÖKTEZ veri tabanında bulunan lisansüstü tezler ile ULAKBİM veri tabanındaki araştırma makaleleri içerisinde “sosyotelizm” sözcüğü anahtar kelime olarak kullanılmış ve bu konuda yayınlanmış olan Türkçe çalışmalar taranarak kapsam içine alınmıştır. Tarama çalışmaları 1 Kasım 2023 ile 16 Kasım 2023 tarihleri arasında yapılmış ve Tablo 1 de yer alan dahil edilme kriterleri göz önünde bulundurularak çalışma grubunda yer alacak araştırmalar belirlenmiştir.

Tablo 1. Araştırmaların dâhil edilme kriterleri

- 1. Araştırma başlığında “Sosyotelizm” bulunan lisansüstü tezler ve araştırma makaleleri bu çalışmaya dahil edilmiştir.*
- 2. YÖKTEZ veri tabanında bulunan lisansüstü tezler ve ULAKBİM veri tabanında bulunan araştırma makaleleri bu çalışmaya dahil edilmiştir.*
- 3. Tam metne erişim izni bulunan araştırma makaleleri ve lisansüstü tezler araştırmaya dahil edilmiştir.*
- 4. 2016-2023 yılları arasında yayınlanmış araştırma makaleleri ve tezler bu araştırmaya dahil edilmiştir.*
- 5. Araştırmaya yalnızca “Türkçe” dilinde yazılmış çalışmalar dahil edilmiştir.*

6. Araştırmaya derleme çalışmalar dahil edilmemiştir

Alanyazın taraması sonucunda 18 lisansüstü tez ile 40 araştırma makalesine ulaşılmıştır. Ulaşılan araştırmalar içinden dahil edilme kriterleri göz önüne alındığında kriterlere uyan 17 lisansüstü tez ile 11 araştırma makalesi çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların belirlenmesi ve son halde kullanılan çalışmaların seçilmesi işlemine ilişkin PRİSMA akış diyagramı Şekil 1’deki gibidir.

Şekil 1. Çalışmaların Belirlenmesi ve Seçimini İçeren PRISMA Akış Diyagramı

BULGULAR

Türkiye’de “sosyotelizm” konusunda yapılmış ve “Türkçe” hazırlanmış lisansüstü tezler ve makaleler yayınlanma yıllarına, araştırma türüne, araştırma gruplarına ve grupların büyüklüklerine, veri toplama araçlarına, veri analiz yöntemlerine ve incelenen değişkenlere göre incelenmiştir. Bunun yanında lisansüstü tezler enstitü ve tez türüne göre de incelenmiştir. Araştırmalar içinden dâhil edilme kriterleri göz önüne alındığında kriterlere uyan 17 lisansüstü tez ile 11 araştırma makalesi ile çalışılmıştır. Araştırma kapsamında incelen çalışmalar ayrıntılı bir şekilde Tablo 2 de gösterilmiştir.

Tablo 2. Araştırma Kapsamında İncelen Çalışmalar

Doktora Tezi	(Karaman, 2023)	İlişkilerde temel psikolojik ihtiyaçlar ve ilişki doyumunda sosyal medya bağımlılığı ve sosyotelizmin aracı rolü	Temel Psikolojik İhtiyaçlar İlişki Doyumu Sosyal Medya Bağımlılığı Sosyotelizm	Romantik İlişkilerde Temel Psikolojik İhtiyaçların Doyumu Ölçeği, Genel Sosyotelist Olma Ölçeği, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu İlişki Doyumu Ölçeği	958 üniversite öğrencisi	Romantik ilişkilerde temel psikolojik ihtiyaçların karşılanmasının ilişki doyumunu etkilediği, sosyal medya bağımlılığı ve sosyotelizmin bu ilişkide aracı role sahip olduğu bulunmuştur.
--------------	-----------------	--	---	---	--------------------------	---

Yüksek Lisans Tezi	(Özbilir, 2023)	Romantik ilişkilerde sosyotelizm, ilişki niteliği ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler	Sosyotelizm, İlişki Niteliği İlişki Doyumu	Partner Sosyotelizmi Ölçeği İlişki Doyum Ölçeği İlişki Niteliği Ölçeği	Romantik ilişkisi bulunan 394 öğretmen	İlişki doyumu ve partner sosyotelizmi düzeyleri arasında orta düzeyde, anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmaktadır.
Yüksek Lisans Tezi	(Karakoç, 2023)	Narsisizm ile sosyotelizm arasındaki ilişkide gelişmeleri kaçırma korkusu ve sosyal medya bağımlılığının aracı rolünün incelenmesi	Narsisizm Sosyotelizm Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Sosyal Medya Bağımlılığı	Narsistik Kişilik Envanteri Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği Genel Sosyotelist Olma ve GSMK Ölçeği	383 yetişkin birey	Narsisizm ile sosyotelizm arasındaki ilişkide gelişmeleri kaçırma korkusu ve sosyal medya bağımlılığının sıralı aracı etkisinin anlamlı olduğu bulunmuştur.
Yüksek Lisans Tezi	(Kızıltan, 2023)	Sosyotelizm (Phubbing), öz-kontrol ve akademik erteleme arasındaki ilişkinin incelenmesi	Sosyotelizm Akademik Erteleme Öz Kontrol	Kısa Öz Kontrol Ölçeği, Akademik Erteleme Ölçeği Genel Sosyotelist Olma Ölçeği	539 üniversite öğrencisi	Sosyotelizm ile akademik erteleme arasında pozitif yönde, Sosyotelizm ile öz kontrol arasında negatif yönde, öz kontrol ile akademik erteleme arasında negatif yönde anlamlı ilişkinin olduğu bulgusu elde edilmiştir.
Yüksek Lisans Tezi	(Vuslat Erdem, 2023)	Ergenlerde öz-kontrol ve sosyotelizm arasındaki ilişki: Sosyal medya bağımlılığının aracı rolü	Öz-Kontrol, Sosyal Medya Bağımlılığı Sosyotelizm	Kısa Öz-Kontrol Ölçeği”, “Sosyotelizm Ölçeği” “Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği”	12-18 yaş arası 623 ergen	Öz-kontrol hem doğrudan hem de sosyal medya bağımlılığı aracılığıyla sosyotelizmi yordamaktadır
Doktora Tezi	(Kahraman, 2023)	Sosyotelizm ile dijital tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Anadolu Üniversitesi örneği	Sosyotelizm Dijital Tükenmişlik	Sosyotelizm Ölçeği Dijital Tükenmişlik Ölçeği	1050 üniversite öğrencisi	Akıllı telefon bağımlılığı, internet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, SMS bağımlılığı sosyotelizm Davranışı ile ilişkilidir
Yüksek Lisans Tezi	(Alver, 2023)	Hemşirelik öğrencilerinde sosyotelizm ve iletişim becerileri arasındaki ilişki	Sosyotelizm İletişim Becerileri	Genel Sosyotelist Olma (GSO) Ölçeği İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ)	369 lisans öğrencisi	Sosyotelizm düzeyi yüksek olan hemşirelik öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerinin daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Yüksek Lisans Tezi	(Küpeli, 2023)	Üniversite öğrencilerinde yalnızlık, sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu ve akıllı telefon bağımlılığının, sosyotelizm davranışı ile ilişkisi	Yalnızlık, Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Akıllı Telefon Bağımlılığı Sosyotelizm	UCLA Yalnızlık Ölçeği kısa Formu Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği Genel Sosyotelist Olma Ölçeği (GSO)	334 lisans yüksek lisans ve doktora öğrencisi	Sosyotelizm ile yalnızlık, sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu ve akıllı telefon bağımlılığı arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki vardır
Araştırma Makalesi	(Karlı F. ve Açık Yavuz, 2023)	Sosyotelizmin Depresyon, Anksiyete, Benlik Saygısı ve Diğer Ruhsal Değişkenler ile ilişkisi	Sosyotelizm (Phubbing), Kişilerin Duygu Durumları, Benlik Saygısı Yaşam Doyumu	Genel Sosyotelist Olma Ölçeği Pozitif ve Negatif Duygudurum Ölçeği, Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği	134 yetişkin	Sosyotelizmin, depresyon, anksiyete, stres ve negatif duygu durum ile ters yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma Makalesi	(Mert, 2023)	Gelişmeleri Kaçırma Korkusunun Sosyotelizm Davranışına Olan Etkisinde Problemlili Sosyal Medya Kullanımının Aracı Rolü: İsveç Örneği	Fomo Problemlili Sosyal Medya Kullanımı Sosyotelizm	Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (Fomo) Ölçeği, Problemlili Sosyal Medya Kullanım Ölçeği Sosyotelizm Davranışı Ölçeği	451 üniversite öğrencisi	GKK'nin sosyotelizm davranışının alt boyutu olan telefon tutkusuna olan etkisinde problemlili sosyal medya kullanımının aracı rolüne sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Araştırma Makalesi	(Sarı vd., 2023)	Üniversite Öğrencilerinin Sosyotelizme Maruz Kalma ve Sosyotelist Olma Durumlarının İncelenmesi	Sosyotelizme Maruz Kalma Sosyotelist Olma	GSMK Ölçeği Genel Sosyotelist Olma Ölçeği	1005 lisans öğrencisi	GSMK ile GSO arasında orta düzeyde, pozitif yönde doğrusal ilişki olduğu saptanmıştır.
Yüksek Lisans Tezi	(Altıkulaç, 2022)	Yönetici sosyotelizminin yöneticiye duyulan güven ve iş gören sesliliğindeki rolü	Yönetici Sosyotelizmi Yöneticiye Duyulan Güven İş gören Sesliliği	“Yönetici Sosyotelizmi Ölçeği” “Yöneticiye Duyulan Güven Ölçeği” “İş gören Sesliliği Ölçeği”	163 kişi iş yeri çalışanı	Yönetici sosyotelizminin yöneticiye duyulan güven ile negatif yönlü etkisi varken, çalışan sesliliğine etkisi yoktur.
Yüksek Lisans Tezi	(Şafak, 2022)	Hemşirelerde sanal sosyal destek algısı ve sürekli kaygı durumunun sosyotelizm ile ilişkisi	Sosyotelizm Sanal Sosyal Destek Sürekli Kaygı	Genel Sosyotelist Olma Ölçeği, Sanal Sosyal Destek Ölçeği, Sürekli Kaygı Envanteri	384 hemşire	Sosyal medyadan gelen sosyal desteğin hemşirelerde sosyotelizm davranışını önemli ölçüde etkilediği ve sürekli kaygı durumunun bu ilişkiye aracılık ettiği saptanmıştır
Yüksek Lisans Tezi	(Gökkaya, 2022)	Ebeveynlerin sosyotelizm düzeyinin adolesanların özgüvenine etkisinin değerlendirilmesi	Sosyotelizm Özgüven	Genel Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeği (GSMK) Özgüven Ölçeği	890 lise öğrencisi	Ebeveyn sosyotelizmi düzeyi arttıkça adolesan bireylerin özgüven seviyelerinin azaldığı belirlenmiştir.
Yüksek Lisans Tezi	(Uyar, 2022)	Hemşirelik öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ve aile iletişiminin sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma durumlarına etkisi	Sosyal Medya Kullanımı Sosyotelist Olma Sosyotelizme Maruz Kalma	Sosyal Medya Kullanımı ve Aile İletişimi Ölçeği” “Genel Sosyotelist Olma” “GSMK Ölçeği	739 hemşirelik öğrencisi	Sosyal medya kullanımı ile aile iletişiminin genel sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma durumunu yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.
Yüksek Lisans Tezi	(Karakuş, 2022)	Erişkin dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu tanılı bireylerde akıllı telefon bağımlılığı ve sosyotelizm	Akıllı Telefon Bağımlılığı Sosyotelizm	Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği-Kısa Formu, Sosyotelizm Ölçeği Erişkin DEHB Kendi Bildirim Ölçeği (Asrs)	150 Dehb 150 gönüllü	Sağlıklı gönüllülerin akıllı telefon bağımlılığı puanları DEHB tanılı gruba göre anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur. Her iki grup arasında sosyotelizm puanları açısından ise anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.
Yüksek Lisans Tezi	(Saatçi, 2021)	Üniversite öğrencilerinin nevroitik eğilimleriyle sosyotelizm düzeyleri arasındaki ilişkide gelişmeleri kaçırma korkusunun ve nomofobinin aracılık rolü	Nevrotik Eğilimler Sosyotelizm Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Nomofobi	Horney-Coolidge Üç Boyut Envanteri GKK Ölçeği, Nomofobi Ölçeği Sosyotelizm Ölçeği	740 lisans öğrencisi	Gelişmeleri kaçırma korkusunun ve nomofobinin sosyotelizmi pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır

Yüksek Lisans Tezi	(Tecdelioğlu, 2021)	Yakın ilişkilerde gelişmeleri kaçırma korkusu ve duygusal yalnızlık arasındaki ilişkiyi açıklamada partner sosyotelizminin aracı rolü	Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Duygusal Yalnızlık Partner Sosyotelizmi	Eksik Kalma Korkusu Ölçeği (EKKÖ) Yetişkinler İçin Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği (Selsa-S) Partner Sosyotelizm Ölçeği (PSÖ)	478 yakın ilişkisi olan birey	Gelişmeleri kaçırma korkusu, duygusal yalnızlık ve partner sosyotelizmi arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.
Araştırma Makalesi	(Parmaksız, 2021)	Sosyotelizm (Phubbing) ile Bilinçli Farkındalık Arasındaki İlişkide Sosyal Kaygının Aracı Rolü	Bilinçli Farkındalık Sosyal kaygı Sosyotelizm	Sosyotelizm ölçeği Bilinçli farkındalık ölçeği Sosyal kaygı ölçeği	1067 yetişkin birey	Bilinçli farkındalık ile sosyotelizm arasındaki ilişkide sosyal kaygının tam aracı olduğu bulunmuştur.
Araştırma Makalesi	(Sepetçi vd., 2021)	Canım Sıkıyor: Can Sıkıntısı, Sosyotelizm Ve Gelişmeleri Kaçırma Korkusu	Can Sıkıntısı, Gelişmeleri Kaçırma Korkusu (GKK) Sosyotelizm	Kısa Can Sıkıntısı Eğilimi Ölçeği: Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği: Sosyotelizm Ölçeği:	309 yetişkin	Can sıkıntısı, GKK ve sosyotelizm değişkenleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.
Araştırma Makalesi	(Aykaç ve Yıldırım, 2021)	Gelişen Dünyada Nomofobi ve Sosyotelist Olma-Sosyotelizme Maruz Kalmannın Etkisi	Nomofobi Sosyotelizm	Nomofobi Ölçeği Genel Sosyotelist olma Ölçeği GSMK Ölçekleri	216	Nomofobinin bilgiye erişememe, bağlantıyı Kaybetme ve rahat hissedememe alt boyutlarının sosyotelizm durumunun üzerinde etkisi vardır.
Araştırma Makalesi	(Özdemir, 2021)	Sosyal İlişkilerde Gelişmeleri Kaçırma Korkusu sosyal Dışlanmayı Etkiler Mi? Sosyotelizmin Rolü	Sosyotelizm Gelişmeleri kaçırma korkusu Sosyal dışlanma	Sosyotelizm Ölçeği Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği: Sosyal Dışlanma Ölçeği/Temel İhtiyaçlara Yönelik Tehditler:	260 üniversite öğrencisi	Gelişmeleri kaçırma korkusunun sosyotelizm vasıtasıyla sosyal dışlanma üzerindeki dolaylı etkisinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir.
Araştırma Makalesi	(Özdemir ve Erdem, 2021)	Yönetici Nezaketsizliği Sosyal Dışlanmayı Nasıl Etkiler: Yönetici Sosyotelizmi ve Yöneticiye Güvenin Rolü	Sosyal Dışlanma Yönetici Sosyotelizmi	Yönetici Sosyotelizmi Ölçeği Yöneticiye Güven Ölçeği Yönetici Nezaketsizliği Ölçeği	278 çalışan	Yönetici nezaketsizliği Yönetici sosyotelizm davranışını pozitif yönlü ve anlamlı bir şekilde yordamaktadır.
Yüksek Lisans Tezi	(Ballı, 2020)	Üniversite öğrencilerinde sosyotelizmin incelenmesi	Sosyotelizm İletişim Becerileri	Genel Sosyotelist Olma Ölçeği İletişim Becerileri Ölçeği	495 üniversite öğrencisi	Sosyotelizm ve iletişim becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir
Araştırma Makalesi	(Ünal ve Yıldırım, 2020)	Dijital Yerlilerin Sosyotelizm Eğilimlerinin Değerlendirilmesi	Sosyotelizm	Yapılandırılmış Görüşme Formu	10 lisans öğrencisi	Dijital yerlilerin Sosyotelizm Eğilimi vardır.
Yüksek Lisans Tezi	(Karaş, 2019)	Boş zaman aktivitesi olarak sosyal medya kullanımını tercih eden bireylerin gelişmeleri kaçırma korkusu, sosyotelizm, kişilik ve sosyal bağlılık düzeylerinin incelenmesi	Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Sosyotelizm Sosyal Bağlılık	Sosyal Ortamlarda Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği, Sosyotelizm (Phubbing) Ölçeği Sosyal Bağlılık Ölçeği On-Maddeli Kişilik Ölçeği	1026 yetişkin	Gelişmeleri kaçırma korkusu ve sosyotelizm düzeylerinin arttıkça, kişilik ve sosyal bağlılık düzeylerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma Makalesi	(Orhan Göksun, 2019)	Sosyotelist Olma ve Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeklerinin Türkçeye Uyarlanması	Sosyotelizm	Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeği Sosyotelist Olma Ölçeği	180	Ölçeklerin Türkçeye uyarlanması gerçekleştirilmiştir
Araştırma Makalesi	(Karadağ vd., 2016b)	Sanal Dünyanın Kronolojik Bağımlılığı:	Sosyotelizm	Örneklem seçim aşamasında Sosyotelizm ölçeği Yarı yapılandırılmış görüşme formu	9 yetişkin	Akıllı telefon kullanımının kişilerarası ilişkileri olumsuz etkilediği, sosyotelistlerin iletişim becerisi açısından yetersizlik yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Not: Araştırma kapsamında incelenen çalışmalar yayınlanma yıllarına göre sıralanmıştır.

Aşağıda araştırmaların yayın yıllarına (Tablo 3), lisansüstü tezlerin dağılımlarına (Tablo 4) lisansüstü tezlerin yayınlandıkları enstitülere (Tablo 5), araştırma örneklem grubuna (Tablo 6), örneklem büyüklüğüne (Tablo 7), kullanılan araştırma yöntemine (Tablo 8), veri toplama araçlarına (Tablo 9) ve incelenen değişkenlere (Tablo10) ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaların Yayınlanma Yıllarına Göre Dağılımı

Yıllar	Makale Sayısı	Lisansüstü Tez Sayısı	n	%
2016	1	0	1	3.4
2017	0	0	0	0.0
2018	0	0	0	0.0
2019	1	1	2	6.9
2020	1	1	2	6.9
2021	5	2	7	28
2022	0	5	5	17.2
2023	3	8	11	37.8
TOPLAM	11	17	28	100

Tablo 3’te bu araştırma kapsamında incelenen araştırma makaleleri ve lisansüstü tezlerin yayınlanma yıllarına göre dağılımları görülmektedir. Tablo 3 incelendiğinde, 2016 yılında yalnızca 1 (%3,4) makalenin yayınlandığını ve 2017 ve 2018 yılına kadar başka çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. 2019 (%6,9) ve 2020 (%6,9) yıllarında birer adet makale ve tez çalışmasının yayınlandığı, 2021 (%28) yılında 5 makale ve 1 lisansüstü tez çalışması ve 2022 (%17,2) yılında 5 tez çalışması yapıldığı görülmektedir. 2023 (%37,8) yılında ise 3 araştırma makalesi ve 8 lisansüstü tez yayınlanmıştır. Bu tabloya bakarak en fazla çalışmanın 2021 (%28) ve 2023 (%37,8) yıllarında yapıldığını söylenebilir. Özellikle 2023 yılında lisansüstü tezlerde tüm yıllardan daha fazla çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu da sosyotelizm konusunda son yıllarda daha fazla çalışmanın yapıldığını göstermesi açısından önemlidir.

Tablo 4. Lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımları

Tez Türü	n	%
Doktora tezi	2	12
Yüksek Lisans Tezi	15	88
Toplam	17	100

Sosyotelizm ile ilgili yapılan lisansüstü tezler incelenirken dâhil edilme/hariç tutulma kriterlerinden önce de toplamda 18 lisansüstü teze ulaşılmış, 1 (bir) tezin tam metnine ulaşım imkânı olmadığı için araştırma kapsamı dışına alınmıştır. Tablo 4’e baktığımızda araştırma

kapsamına alınan tezlerin 2 tanesi doktora düzeyinde (%12) 15 tanesi yüksek lisans (%88) düzeyinde hazırlanmış tezlerdir. Bu bulgulara göre sosyotelizm kapsamında yapılan tezlerin büyük oranda yüksek lisans düzeyinde gerçekleştirildiğini söylemek mümkündür.

Tablo 5. Lisansüstü Tezlerin Yayınlandıkları Enstitüye Göre Dağılımları

Enstitü İsmi	n	%
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	4	23.5
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	7	41.2
Sosyal Bilimler Enstitüsü	5	29.4
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	1	5.9
Toplam	17	100

Tablo 5’te sosyotelizm konusunda yapılan lisansüstü tezlerin yayınlandıkları enstitülere göre dağılımları verilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde; tezlerin 7 tanesinin eğitim bilimleri enstitüsünde (%41,2), 5 tanesinin sosyal bilimler enstitüsünde (%29,4), 4 tanesinin de sağlık bilimleri enstitüsünde (%23.5) yapıldığı görülmektedir. Bu bulguya göre sosyotelizm konusunda gerçekleştirilen çalışmalar çoğunlukla eğitim bilimleri alanında yapılırken; sağlık ve sosyal bilimler enstitülerinde de fazla sayıda çalışmanın yapıldığı söylenebilir.

Tablo 6. Çalışmaların örneklem grubuna göre dağılımları

Çalışma Grupları	Makaleler	Tezler	n	%
Üniversite Öğrencileri	7	8	15	54%
12-18 Yaş Arası Ergenler	0	2	2	7%
Çalışan Bireyler	1	3	4	14%
Yetişkinler	3	4	7	25%
Toplam	11	17	28	100

Araştırma kapsamında incelenen çalışmalarda örneklem grubuna ilişkin dağılımlar Tablo 6 da verilmiştir. Tablo 6 incelendiğinde sosyotelizm konusunda çalışma örnekleminin, “üniversite öğrencileri”, “ergenler”, “yetişkin bireyler” ve “çalışan bireyler” olarak farklılaştığını söylemek mümkündür. Tabloya göre en fazla araştırma üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış iken sosyotelizm ile ilgili en az araştırmanın ergenlerle yapıldığı görülmektedir. Bu çalışma grubu daha sonra yapılacak sosyotelizm çalışmalarında araştırmacılar için bir çalışma alanı olarak düşünülebilir.

Tablo 7. Çalışmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımları

Çalışma Grubu Büyüklüğü	Makaleler	Tezler	n	%
0-200	4	1	5	17.9
201-400	4	6	10	35.7
401-600	1	3	4	14.3
601-800	0	3	3	10.7
801-1000	0	2	2	7.1
1000-1200	2	2	4	14.3
Toplam	11	17	28	100

Tablo 7 de araştırma kapsamında incelenen çalışmaların örneklem büyüklüğüne ilişkin veriler sunulmuştur. Bu tabloya göre 10 araştırmada en fazla örneklem grup büyüklüğünün (201-400) (%35,7) kişi arasında olduğunu söylemek mümkündür. Toplam 4 araştırmanın örneklem büyüklüğünün 1000-1200 (%14,3) kişi arasında olduğu, 5 araştırmanın örneklem büyüklüğünün 0-200 (%17,9) kişi arasında, 3 araştırmanın 600-800 kişi (%10,7) ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Dolayısıyla sosyotelizm konusundaki araştırmaların büyük çoğunluğu 201-400 arasındaki kişiden veri toplanarak gerçekleştirildiğini söylemek mümkündür.

Araştırmanın bu bulgusuna göre örneklem büyüklüğü 1000 kişinin üstünde olan araştırma sayıları önemli bir sayıda olmakla beraber, çalışma grubu büyüklüklerinin çalışmalara göre farklılık gösterdiğini söylemek de mümkündür.

Tablo 8. Çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemi

Araştırma Yöntemi	Makaleler	Tezler	n	%
Nicel	9	17	26	92.9
Nitel	2	0	2	7.1
Toplam	11	17	28	100

Yukarıda, Türkiye’de sosyotelizm konusunda yapılan çalışmaların araştırma yöntemine göre incelendiği Tablo 8 görülmektedir. Tabloya göre 26 araştırma nicel yöntem kullanılarak, 2 araştırma ise nitel yöntem kullanılarak tamamlanmıştır. İncelenen çalışmalarda karma yöntem kullanıldığı görülmemiş, bunun yanında nitel çalışmaların tamamının araştırma makalesi olduğu nicel çalışmaların da özellikle lisansüstü tezlerde (17 çalışma) yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 9. Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımları

Veri Toplama Aracı	n	%
Genel Sosyotelist Olma Ölçeği	12	%15
Sosyotelizm Ölçeği	9	%11,2
Genel Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeği	7	%8,8
Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği	7	%8,8
Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği	3	%3,7
İlişki Doyum Ölçeği	2	%2,5
Partner Sosyotelizmi Ölçeği	2	%2,5
Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği	2	%2,5
Kısa Öz Kontrol Ölçeği	2	%2,5
İletişim Becerileri Ölçeği	2	%2,5
Yönetici Sosyotelizmi Ölçeği	2	%2,5
Yöneticiye Duyulan Güven Ölçeği	2	%2,5
Nomofobi Ölçeği	2	%2,5
Sosyal Dışlanma Ölçeği	2	%2,5
Diğer *	24	%30
Toplam	80	100

Araştırma kapsamında incelenen çalışmalarda veri toplamak amacıyla kullanılan ölçekler yukarıdaki tabloda görülmektedir. Tablo 9 incelendiğinde sosyotelizm ile ilgili çalışmalarda en fazla “Genel Sosyotelist Olma Ölçeği” (%15)’nin (Orhan Göksun, 2019) kullanıldığı görülmektedir. Bu ölçek 12 farklı çalışmada sosyotelizm davranışını ölçmek için kullanılmıştır. Sosyotelizm ölçeğinin (Karadağ vd., 2016a)(%11,2) 9 farklı çalışmada, sosyotelizme maruz kalma ölçeğinin (%8,8) (Orhan Göksun, 2019) 7 farklı çalışmada kullanıldığını görmek mümkündür. Sosyotelizm çalışmalarında en fazla kullanılan ölçeklerden birisi de gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMo) ölçeğidir. 7 çalışmada (%8,8) bu ölçeğin kullanıldığı görülmektedir.

Bunun yanında 1’er kez kullanılan ölçekler Diğer* satırında gösterilmiştir. 24 farklı ölçek çalışmalarda bir kez kullanılmıştır. Bu ölçekler; Kısa Can Sıkıntısı Ölçeği, Pozitif Negatif Duygudurum Ölçeği, Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği, Yönetici Nezaketsizliği Ölçeği, Sosyal Kaygı Ölçeği, Bilinçli Farkındalık Ölçeği, İş Gören Sessizliği Ölçeği Sosyal Medya Kullanımı Ve Aile İlişkileri Ölçeği, DEHB Kendi Bildirim Ölçeği, Sosyal Ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği Sosyal Bağlılık Ölçeği On Maddeli Kişilik Ölçeği Problemlili Sosyal Medya Kullanım Ölçeği, Sanal Sosyal Destek Ölçeği, Sürekli Kaygı Envanteri, Özgüven Ölçeğidir.

Tablo 10. Çalışmalarda İncelenen Değişkenler

İncelenen Değişkenler	n	f
Sosyotelizm	22	31%
Gelişmeleri Kaçırma Korkusu	8	12%
Sosyal Medya Bağımlılığı	3	4.5%
İlişki Doyumu	2	3%
Akıllı Telefon Bağımlılığı	2	3%
Öz Kontrol	2	3%
İletişim Becerileri	2	3%
Sürekli Kaygı	2	3%
Nomofobi	2	3%
Sosyal Dışlanma	2	3%
Sosyotelizme Maruz Kalma	2	3%
Yönetici Sosyotelizmi"	2	3%
Diğer *	17	25%
TOPLAM	68	100.%

Sosyotelizm ile ilgili incelenen değişkenlere ait bilgiler Tablo 10 da verilmiştir. Sosyotelizm ile ilgili en çok araştırılan değişkenin, 22 çalışmada incelenen sosyotelizm düzeyi (%31) olduğu, daha sonra gelişmeleri kaçırma korkusunun en fazla araştırılan değişken olduğu görülmektedir. Sosyal medya bağımlılığı (%4.5), sosyal dışlanma (%3), ilişki doyumu (%3), akıllı telefon bağımlılığı (%3), öz kontrol(%3), iletişim becerileri (%3), nomofobi(%3), yönetici sosyotelizmi (%3) değişkenlerinin 2’şer çalışmada araştırıldığı görülmektedir. Diğer* satırında belirtilen çalışmalar 1 kez incelenen değişkenlerdir. İlişki niteliği, narsisizm, yalnızlık, akademik erteleme, dijital tükenmişlik özgüven, partner sosyotelizmi, duygusal yalnızlık, sosyal bağlılık, benlik saygısı, yaşam doyumu, can sıkıntısı, sanal sosyal destek, bilinçli

farkındalık ve problemleri internet kullanımını değişkenlerinin 1 er (%1,5) araştırmada sosyotelizm ile ilişkisinin incelendiğini görmek mümkündür. Tablodan hareketle, sosyotelizm ile gelişmeleri kaçırma korkusu, sosyal medya bağımlılığı, öz kontrol ve akıllı telefon bağımlılığı ilişkisi en çok çalışılan konular olmuştur.

TARTIŞMA

İnsan hayatını kolaylaştıran, haberleşme ve bilgi alma anlamında insana her an “ulaşabilme” ve “ulaşılabilme” gücü veren akıllı telefonların günlük hayatımızı kolaylaştırdığı bir gerçektir. Bu açıdan vazgeçilmesi zor, hatta yoksunluğu hissedilen hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Ancak araştırmacılarca bu denli kullanımın kişinin sosyal ve fiziksel yaşantısında ve diğer insanlarla sosyal etkileşimlerinin kalitesinde sorunlar yaratabileceğini savunmuştur (Bipeta vd., 2015; Estevez vd., 2017). Yüz yüze iletişim sırasında bireyin algısını cep telefonuna yönlendirmesi olarak kabul edilen sosyotelizm birçok araştırmacı tarafından bir problem olarak görülmeyle beraber, hızla büyüyen, büyümesi engellenemeyen bir fenomene de dönüşmek üzeredir (Wang vd., 2017; (Capilla Garrido vd., 2021b); (Maftei & Măirean, 2023) Bu araştırmada da, Türkiye’ de “sosyotelizm” konusunda gerçekleştirilmiş çalışmaların sistematik bir şekilde incelenmesi amaçlanmış ve çalışmalar belirli bir düzen içerisinde raporlaştırılmıştır.

İncelenen çalışmalar yayınlanma yılına göre incelendiğinde en fazla lisansüstü tezin 2023, en fazla araştırma makalesinin 2019 yılında yapıldığı görülmekle birlikte yıl bazında en çok çalışmanın 2023 yılında yapıldığı tespit edilmiştir. Toplam 28 çalışmanın 11 tanesi (%37,8) 2023 yılında yayınlanmıştır. Capilla Garrido ve diğerleri (2021) 84 İngilizce çalışmayı incelediği sosyotelizm konulu sistematik derlemede en fazla çalışmanın 2019 yılında yapıldığını belirtmiş, çalışmaların 2017’den sonra ivme kazandığını, sosyotelizm tanımının ilk yapıldığı 2012 yılından 2014 yılına kadar dünya çapında hiç çalışmanın olmamasını da şaşırtıcı olduğunu belirtmiştir. Çalışmaların son yıllarda artması; sosyotelizmin doğrudan ilgili olduğu akıllı telefon bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, gelişmeleri kaçırma korkusu gibi kavramların pandemi sonrasında yaygınlaşmasıyla da açıklanabilir. Pandemi döneminden sonra internet ve akıllı telefon kullanımının arttığını gösteren birçok çalışma mevcuttur (Duan vd., 2020; Seyed Hashemi vd., 2020).

İncelenen lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunun (%88) yüksek lisans tezi (n=15) olduğu dikkat çekmiştir. Doktora programlarının yüksek lisans programlarına göre daha zor olması, bu programı bitiren aday sayısının da az olmasına sebep olmaktadır. YÖK Bilgi Sisteminde (2021 ve 2022) yer alan verilere göre doktora mezunlarının sayısı yüksek lisans mezunu sayısının 4’te biri kadardır, en fazla çalışmanın yapıldığı 2023 yılı verileri incelendiğinde doktora mezun sayısının 8 katı kadar yüksek lisans mezunu vardır. Bu durumda çalışmalarda doktora tez sayısının azlığını mezun olan bireylerin sayıca az olmasıyla açıklanabilir.

Aynı zamanda tüm tezler nicel yöntem kullanılarak tamamlanmıştır. Nicel araştırma yöntemini tercih eden çalışmalarda yoğun olarak ilişkisel tarama araştırma deseni kullanıldığı görülmektedir. Tüm araştırmalar içerisinde yalnızca iki araştırma makalesi nitel araştırma

yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Sosyotelizm davranışını tanımlayan birden fazla ölçeğin olması, sosyotelist olma ve maruz kalma durumlarının ayrı ayrı ölçülebilme (Karadağ vd., 2016; Orhan Göksun, 2019) imkân tanınması nicel araştırma sayısının fazlalığına etki ettiği söylenebilir. Aynı zamanda nicel çalışmanın nitel araştırmalara göre daha kolay olması, fazla kişiyle örneklem oluşturmaya fırsat tanınması böylece örneklem sonuçların evrene daha kolay genelleme eğilimi bulunması sebebiyle de tercih edilmiş olabilir. Ancak nitel araştırmaların da derinlemesine veri toplamayı içermesi (Arık ve Türkmen, 2009), sosyotelizm konusunda yapılacak nitel araştırmaların alana katkı sunması yanında, derin ilgi edinme ihtiyacını da karşılayacağı düşünülmektedir.

Sosyotelizm konusunda yapılan çalışmaların örneklem grubunun büyük çoğunluğunun üniversite öğrencileri olduğu görülmüştür. Dijital yerliler, 2000 sonrası doğan, akıllı telefon kullanımını hayatın en önemli parçası olarak gören nesli tanımlamaktadır (Ünal ve Yıldırım, 2020). Dijital yerlilerin ilk doğanları şu an üniversite okuyan gençlerin oluşturduğu gruptur. Bu açıdan telefon kullanımının yaygınlığının ölçülmesinde bu grubun seçilmesi uygun örneklem seçimine gidildiğini göstermektedir. Bunun yanında çalışmaların büyük çoğunluğunun akademisyenlerce yapıldığı, kolay örnekleme yöntemi ile üniversite öğrencilerin seçilmiş olabileceğini de söylemek mümkündür. Aynı zamanda lise öğrencileri ile çalışmak için Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî kurumlardan araştırma izni almak, süreci takip etmek kişisel olarak zorlanmalara sebep olabilmektedir. Bu sebeple lise öğrencileri de internet kullanımları çok yaygın olmasına rağmen tercih edilmemiş olabilir. Ancak farklı örneklem gruplarıyla daha az çalışılmış olması bu alandaki bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Sosyotelizmin partner sosyotelizmi, ebeveyn sosyotelizmi, anne sosyotelizmi, yönetici sosyotelizmi gibi farklı alanları olduğu bilinmektedir. İncelenen çalışmalarda yalnızca 3 çalışmanın partner sosyotelizmini incelediğini (Karaman, 2023; Özbilir, 2023; Tecdelioğlu, 2021), 2 çalışmanın yönetici sosyotelizminin etkilerini belirlemeye yönelik olduğu (Altıkulaç, 2022; Özdemir ve Erdem, 2021) görülürken yalnızca bir çalışmanın ebeveyn sosyotelizminin ergen üzerindeki etkilerini belirlemeye (Gökkaya, 2022) yönelik olduğu görülmektedir. Ergenlerle yapılan bir araştırmada sosyotelize maruz kalan ergen oranının %49,3 olduğu (Davey vd, 2018), ebeveyn sosyotelizminin ebeveyn çocuk bağlanması, sapkın akranlar ile ilişki düzeyi ve akıllı telefon bağımlılığı ile ilişkili olduğu, ((Xie vd., 2019) ebeveyn çocuk iletişimde sosyotelizmin çocuk ruh sağlığını olumsuz etkilediği (Zhang vd., 2023)) bulunmuştur. Bu açıdan düşünülünce özellikle ergenlerde sosyotelizm düzeyi ve ebeveyn sosyotelizmine yönelik araştırmalar yapılması gerekliliği göze çarpmaktadır. Sonuç olarak sosyotelizmin (partner, ebeveyn, yönetici, anne sosyotelizmi vb.) alt alanlarının incelenmesi, daha ayrıntılı sonuçlar alınmasına fayda sağlayacağı gibi bu alanda çalışacak uzmanlara da yol gösterici olabilir.

Sosyotelizm çalışmalarına bakıldığında; ilişkisel tarama yöntemiyle sosyotelizm temel alınarak diğer değişkenler ile arasındaki ilişkiye odaklanıldığı görülmüştür. Bu açıdan sosyotelize etki eden faktörlere odaklanmanın, akademik olarak önemsendiği açıktır. Ancak sosyotelizmin azaltılmasına yönelik program geliştirme çalışmalarının hiç olmadığı dikkat çekmektedir.

Sosyotelizm ile gelişmeleri kaçırma korkusunun (FoMO) ve Sosyal medya bağımlılığı en fazla araştırılan değişken olmuştur. Daha önce yapılan araştırmalarda da sosyal medya bağımlılığı ve Fomo’nun sosyotelizm ile pozitif yönlü ilişkisi olduğu bilinmektedir (Davey vd, 2018; Erdoğan ve Şanlı, 2019). Ancak sosyotelizm ile ilgili olabilecek diğer değişkenleri ile ilgili araştırmaların da yapıldıkça, alan yazının genişleyeceği, derinlemesine bilgi edinileceği de bir gerçektir. Özellikle sosyotelizm ile ilgili, atılganlık, kişisel arası iletişim, şemalar konusunda da çalışmalar yapılabilir.

Bu çalışma Türkiye’de sosyotelizm konusunda yapılan araştırmaları incelemeyi amaçlayan bir sistematik derlemedir. Sistematik derlemelerin kanıta dayalı uygulamalar için en güçlü kanıtların üretildiği araştırma yöntemi olduğu bilinmektedir (Karaçam,2013). Bu kapsamda 17 lisansüstü tez, 11 araştırma makalesi çeşitli dahil etme/ hariç tutma kriterleri ile PRİSMA raporu ışığında incelenmiş, bulgular tablolar halinde gösterilmiş ve sonuçları tartışılarak araştırmacılara öneriler sunulmuştur. Çalışmanın aşamaları sırasında araştırmacılar tarafından çalışmanın gidişini belirli bir yöne doğru etkileyecek şekilde taraf tutma (BIAS) yapılmamış, sonuçlar alan yazın ışığında tartışılmıştır. Bu çalışmada sunulan bilgi ve sonuçların; bu alanda çalışacak araştırmacılar için bir kaynak olması ve bu yeni alanın anlaşılmasında katkı sağlaması temenni edilmektedir. Bulgular aynı zamanda araştırmacıların sosyotelizm konusunda kendi yayın konularını belirlemesine de yardımcı olabilir. Özellikle bu alanda çalışacak araştırmacılar nitel araştırma yöntemleri ile yeni çalışmalar yapabilir. Sosyotelizmi etkileyen sebepleri bilmenin yanında, iletişimsel bir sorun da olan sosyotelizmin azaltılmasına yönelik davranış değiştirme programları, psikoeğitim programlarının da hazırlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Örneğin, ebeveyn sosyotelizmine yoğun şekilde maruz kalan öğrenciler okul ortamlarında tespit edilerek bu öğrencilerin velilerine psiko-eğitimler hazırlanabilir.

KAYNAKÇA

- *Akbağ, M., & Sayıner, B. (2021). Dijital Teknolojinin Yansımaları: Ebeveyn Teknoferansı ve Sosyotelizmi. *Humanistic Perspective*, 3(3), 753–778 <https://doi.org/10.47793/hp.996220>
- *Altıkulaç, D. G. (2022). *Yönetici sosyotelizminin yöneticiye duyulan güven ve iş gören sesliliğindeki rolü*. [[Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.]. Kastamonu Üniversitesi <http://hdl.handle.net/20.500.12597/1981>
- *Alver, B. (2023). *Hemşirelik öğrencilerinde sosyotelizm ve iletişim becerileri arasındaki ilişki*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.] Ordu Üniversitesi.
- Arenz, A., ve Schnauber-Stockmann, A. (2023). Who “phubs”? A systematic meta-analytic review of phubbing predictors. *Mobile Media ve Communication*. <https://doi.org/10.1177/20501579231215678>
- *Aykaç, S., ve Yıldırım, Ş. (2021). Gelişen dünyada nomofobi ve sosyotelist olma-sosyotelizme maruz kalmanın etkileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 243-256. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.60703-780598>
- *Ballı, Ş. N. (2020). *Üniversite Öğrencilerinde Sosyotelizmin İncelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.]. Hacettepe Üniversitesi. <http://hdl.handle.net/11655/23262>
- Büyükgebiz Koca, E. (2019). Akıllı telefon bağımlılığı ve sosyotelizm üzerine bir yazın taraması. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 6(6), 399-411
- Çaka, C. (2021). Çağın teknolojik bağımlılığı: Sosyotelizm (kavramsal bir bakış). *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(3), 464-476.
- Capilla Garrido, E., Issa, T., Gutiérrez Esteban, P., & Cubo Delgado, S. (2021a). A descriptive literature review of phubbing behaviors. *Heliyon*, 7(5), e07037. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e07037>
- Capilla Garrido, E., Issa, T., Gutiérrez Esteban, P., & Cubo Delgado, S. (2021b). A descriptive literature review of phubbing behaviors. *Heliyon*, 7(5), e07037. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e07037>
- Chen, Z., Gong, Y., & Xie, J. (2022). From phubee to phubber: the transmission of phone snubbing behavior between marital partners. *Information Technology & People*, 35(4), 1493–1510. <https://doi.org/10.1108/ITP-03-2020-0150>
- Chotpitayasunondh, V., & Douglas, K. M. (2016). How “phubbing” becomes the norm: The antecedents and consequences of snubbing via smartphone. *Computers in Human Behavior*, 63, 9–18. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.05.018>
- Çizmeçi, E. (2017). Madalyonun Öbür Yüzü: Gençlerin Duygusal İlişkilerinde Akıllı Telefonların Yeri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(63), 1400–1415. <https://doi.org/10.17755/esosder.294833>
- Duan, L., Shao, X., Wang, Y., Huang, Y., Miao, J., Yang, X., & Zhu, G. (2020). An investigation of mental health status of children and adolescents in china during the outbreak of COVID-19. *Journal of Affective Disorders*, 275, 112–118. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.06.029>
- *Gökkaya, Hacer. (2022). *Ebeveynlerin sosyotelizm düzeyinin adölesanların özgüvenine etkisinin değerlendirilmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.]. Fırat Üniversitesi.
- İlgün Dibek, M., & Toptaş, B. (2023). Bütün Parçaların Toplamından Daha Fazladır: Eğitim Bilimlerinde Sistematik Derleme Nasıl Yazılır? *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 538–550. <https://doi.org/10.17556/erziefd.1176257>
- *Kahraman, N. (2023). *Sosyotelizm ile dijital tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Anadolu Üniversitesi örneği*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi.]. Anadolu Üniversitesi.
- Karaçam, Z. (2013). *Sistematik Derleme Metodolojisi: Sistematik Derleme Hazırlamak İçin Bir Rehber* (Vol. 6, Issue 1). <http://www.deuhyoedergi.org>

- *Karadağ, E., Tosuntaş, Ş. B., Erzen, E., Duru, P., Bostan, N., Mızrak Şahin, B., Çulha, İ., ve Babadağ, B. (2016). Sanal dünyanın kronolojik bağımlılığı: Sosyotelizm (phubbing). *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 3(2).
- *Karakoç, T. (2023). *Narsisizm ile sosyotelizm arasındaki ilişkide gelişmeleri kaçırma korkusu ve sosyal medya bağımlılığının aracı rolünün incelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.] Beykoz Üniversitesi.
- *Karakuş, M. (2022). *Erişkin dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu tanılı bireylerde akıllı telefon bağımlılığı ve sosyotelizm*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.] Sağlık Bilimleri Üniversitesi.
- *Karaman, H. B. (2023). *İlişkilerde temel psikolojik ihtiyaçlar ve ilişki doyumunda sosyal medya bağımlılığı ve sosyotelizmin aracı rolü*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi] Necmettin Erbakan Üniversitesi. <https://hdl.handle.net/20.500.12452/9789>
- *Karaş, B. (2019). *Boş zaman aktivitesi olarak sosyal medya kullanımını tercih eden bireylerin gelişmeleri kaçırma korkusu, sosyotelizm, kişilik ve sosyal bağlılık düzeylerinin incelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.]. Anadolu Üniversitesi
- *Karşlı F., ve Açık Yavuz, B. (2023). Sosyotelizmin depresyon, anksiyete, benlik Saygısı ve diğer Ruhsal Değişkenler ile İlişkisi. *Bağımlılık Dergisi*, 25(2), 122-132. <https://doi.org/10.51982/bagimli.1332637>
- Khan, M. N., Shahzad, K., Ahmad, I., & Bartels, J. (2023). Boss, look at me: how and when supervisor’s phubbing behavior affects employees’ supervisor identification. *Current Psychology*, 42(35), 31064–31078. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-04120-9>
- *Kızıltan, E. (2023). *Sosyotelizm (Phubbing), öz-kontrol ve akademik erteleme arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi
- Knausenberger, J., Giesen-Leuchter, A., ve Echterhoff, G. (2022). Feeling Ostracized by Others’ Smartphone Use: The Effect of Phubbing on Fundamental Needs, Mood, and Trust. *Frontiers in Psychology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.883901>
- *Küpel, T. (2023). *Üniversite öğrencilerinde yalnızlık, sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu ve akıllı telefon bağımlılığının, sosyotelizm davranışı ile ilişkisi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.]. Beykoz Üniversitesi.
- Lv, H., Ye, W., Chen, S., Zhang, H., ve Wang, R. (2022). The effect of mother phubbing on young children’s emotional and behavioral problems: A moderated mediation model of mother–child attachment and parenting stress. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(24), 16911. <https://doi.org/10.3390/ijerph192416911>
- Maftai, A., ve Măirean, C. (2023). Put your phone down! Perceived phubbing, life satisfaction, and psychological distress: the mediating role of loneliness. *BMC Psychology*, 11(1), 332. <https://doi.org/10.1186/s40359-023-01359-0>
- *Mert, M. (2023). Gelişmeleri kaçırma korkusunun sosyotelizm davranışına olan etkisinde problemlili sosyal medya kullanımının aracı rolü: İsveç örneği. *Akademik Hassasiyetler*, 10(21). <https://doi.org/10.58884/akademik-hassasiyetler.1258779>
- Nuñez, T. R., ve Radtke, T. (2023). Is socially disruptive smartphone use detrimental to well-being? A systematic meta-analytic review on being phubbed. *Behaviour ve Information Technology*, 1-29. <https://doi.org/10.1080/0144929X.2023.2209213>
- *Orhan Göksun, D. (2019). Sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma ölçeklerinin Türkçeye uyarlanması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3). <https://doi.org/10.32709/akusosbil.505642>
- *Özbilir, A. (2023). *Romantik ilişkilerde sosyotelizm, ilişki niteliği ve ilişki doyumunu arasındaki ilişkiler*. Eğitim bilimleri enstitüsü. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.]. Gazi Üniversitesi.

- *Özdemir, S. (2021). Sosyal ilişkilerde gelişmeleri kaçırma korkusu sosyal dışlanmayı etkiler mi? Sosyotelizmin rolü. *Hacettepe University Journal of Social Sciences* (C. 3). <https://dergipark.org.tr/en/pub/husbdergi/issue/60365/851833>
- *Özdemir, S., ve Erdem, R. (2021). Yönetici nezaketsizliği sosyal dışlanmayı nasıl etkiler: yönetici sosyotelizmi ve yöneticiye güvenin rolü. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 6(14), 103-116. <https://doi.org/10.25204/iktisad.855534>
- *Parmaksız, İ. (2021). Sosyotelizm (Phubbing) ile bilinçli farkındalık arasındaki ilişkide sosyal kaygının aracı rolü. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2). <https://doi.org/10.17679/inuefd.904379>
- Roberts, J. A., & David, M. E. (2016). My life has become a major distraction from my cell phone: Partner phubbing and relationship satisfaction among romantic partners. *Computers in Human Behavior*, 54, 134–141. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.07.058>
- *Saatçi, F. (2021). *Üniversite öğrencilerinin nevroitik eğilimleriyle sosyotelizm düzeyleri arasındaki ilişkide gelişmeleri kaçırma korkusunun ve nomofobinin aracılık rolü*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.]. Trabzon Üniversitesi.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Sarı, E. S., Kırbaş, Z. Ö., Güneş, H., Akeren, Z., Semerci, V., Sağlık, B. Ü., Fakültesi, B., ve Bölümü, H. (2023). Üniversite öğrencilerinin sosyotelizme maruz kalma ve sosyotelist olma durumlarının incelenmesi. *Araştırma Makalesi Mersin Univ Sağlık Bilim Dergi*, 16(2), 209-218. <https://doi.org/10.26559/mersinsbd.1225455>
- Sayiner, B., ve Akbağ, M. (2023). Sosyotelizm: Farklı bağlamlarda bir değerlendirme. *Akademik Hassasiyetler*, 10(21), 80-115. <https://doi.org/10.58884/akademik-hassasiyetler.1224292>
- *Sepetçi, P., Özdemir, S., ve Sever, M. (2021). Canım Sıkılıyor! Can sıkıntısı, sosyotelizm ve gelişmeleri kaçırma korkusu. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1). <https://doi.org/10.55044/meusbd.962572>
- Seyed Hashemi, S. G., Hosseinnazhad, S., Dini, S., Griffiths, M. D., Lin, C.-Y., ve Pakpour, A. H. (2020). The mediating effect of the cyberchondria and anxiety sensitivity in the association between problematic internet use, metacognition beliefs, and fear of COVID-19 among Iranian online population. *Heliyon*, 6(10), e05135. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2020.e05135>
- Soriano González, A. E., ve Bellacetin Pedraza, S. E. del C. (2022). Phubbing: revisión sistemática exploratoria. *Ciencia Latina Revista Científica Multidisciplinar*, 6(5), 2285-2310. https://doi.org/10.37811/cl_rcm.v6i5.3249
- *Şafak, A. (2022). *Hemşirelerde sanal sosyal destek algısı ve sürekli kaygı durumunun sosyotelizm ile ilişkisi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.]. Koç Üniversitesi.
- *Tecdelioglu, E. G. (2021). *Yakın ilişkilerde gelişmeleri kaçırma korkusu ve duygusal yalnızlık arasındaki ilişkiyi açıklamada partner sosyotelizminin aracı rolü*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Topal ve ark. (2021). Study of relationships between partner phubbing, attachment and perceived romantic relationship quality in university students. *Ulakbilge Dergisi*, 9(58). <https://doi.org/10.7816/ulakbilge-09-58-09>
- *Uyar, P. (2022). *Hemşirelik öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ile aile iletişiminin sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma durumlarına etkisi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Ünalın, D., ve Yıldırım, O. (2020). Dijital yerlilerin sosyotelizm (phubbing) eğilimlerinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(1).

<https://doi.org/10.19145/e-gifder.644279>

- *Vuslat Erdem, D. (2023). *Ergenlerde öz-kontrol ile sosyotelizm arasındaki ilişki: sosyal medya bağımlılığının aracı rolü*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.]. Selçuk Üniversitesi.
- Wang, X., Xie, X., Wang, Y., Wang, P., ve Lei, L. (2017). Partner phubbing and depression among married Chinese adults: The roles of relationship satisfaction and relationship length. *Personality and Individual Differences, 110*, 12-17. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.01.014>
- Williams, K. D. (2007). Ostracism. *Annual Review of Psychology, 58*(1), 425-452. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.58.110405.085641>
- Xie, J., Luo, Y., ve Chen, Z. (2022). Relationship between partner phubbing and parent-adolescent relationship quality: A family-based study. *International journal of environmental research and public health, 20*(1). <https://doi.org/10.3390/ijerph20010304>
- Xie, X., Chen, W., Zhu, X., & He, D. (2019). Parents’ phubbing increases Adolescents’ Mobile phone addiction: Roles of parent-child attachment, deviant peers, and gender. *Children and Youth Services Review, 105*, 104426. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2019.104426>
- Yılmaz, K. (2021). Sosyal bilimlerde ve eğitim bilimlerinde sistematik derleme, meta değerlendirme ve bibliyometrik analizler. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10*(2), 1457-1490. <https://doi.org/10.33206/mjss.791537>
- Zhan, S., Shrestha, S., ve Zhong, N. (2022). Romantic relationship satisfaction and phubbing: The role of loneliness and empathy. *Frontiers in Psychology, 13*(3), 216-233. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.967339>
- Zhang, H., Hu, Q., ve Mao, Y. (2023). Parental burnout and adolescents’ phubbing: Understanding the role of parental phubbing and adolescents’ psychological distress. *School Psychology International, 45*(2), 172-187. <https://doi.org/10.1177/01430343231201863>
- Zhang, J., Dong, C., Jiang, Y., Zhang, Q., Li, H., & Li, Y. (2023). Parental Phubbing and Child Social-Emotional Adjustment: A Meta-Analysis of Studies Conducted in China. In *Psychology Research and Behavior Management* (Vol. 16, pp. 4267–4285). Dove Medical Press Ltd. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S417718>